# STANDARDUL PROBEI ÎN CONTEXTUL ART.3 A CONVENŢIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

***Aneta LUCA***

CZU: 347.94:341.231.14(4) lucaaneta037@gmail.com

*In this paper, I set out to explain what the standard of proof is and how it determines its applicability in the context of Article 3 of the European Convention on Human Rights. I set out to determine how the Court applies the principle „beyond any resonable doubt”, which would imply the presence of well-grounded, clear and concordant conclusions or similar assumptions that are undisputed.*

Demnitatea umană este mai mult decât o simplă caracteristică a individului; este un concept care influențează în mod profund modul în care ne raportăm unii la alții și la societatea în care trăim. Reprezintă o forță motrice în căutarea justiției și a echității sociale. Respectul pentru demnitatea umană implică tratamentul fiecărui individ cu respect și considerație, indiferent de circumstanțe sau de caracteristicile sale. Aceasta înseamnă că fiecare persoană trebuie tratată cu demnitate și egalitate în fața legii și în cadrul societății în ansamblu. Reieșind din această idee, subliniez că este necesar să recunoaștem și să protejăm integritatea fizică și morală a fiecărui individ.Articolul 3 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului constituie o temelie esențială în garantarea și protejarea integrității fizice și psihice a fiecărui individ împotriva oricăror forme de tratament inuman, degradant sau tortură, iar când vorbim despre încălcarea art. 3 a Convenției, este necesar ca să fie examinate toate circumstanțele în mod minuțios, pentru a se putea realiza scopul principal al justiției, în general, cel de stabilire a adevărului. În acest context, conceptul de „probe” ocupă un loc central, reprezentând acele elemente de fapt sau de informație care susțin sau infirmă afirmațiile și faptele prezentate în fața instanței. Pentru a evita riscul formării unei opinii subiective asupra probelor analizate, este imperativ ca fiecare probă să îndeplinească anumite condiții specifice, adică să se conformeze unui standard adecvat. Acest standard al probelor poate fi definit ca fiind nivelul de convingere pe care instanța judiciară trebuie să-l atingă în conformitate cu prevederile legale în timpul procesului de evaluare a probelor. La nivel național, probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii în procesul penal sunt prevăzute în mod expres și unitar de Codul de procedură penală în Partea generală. Potrivit art. 93 al. (1) CPP: „constituie probă orice element de fapt care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal” [1].

În procesul de evaluare a probelor, Curtea Europeană a Drepturilor Omului se supune unui standard extrem de riguros, cunoscut sub denumirea de „dincolo de orice bănuială rezonabilă". Această instanță judiciară cerând ca concluziile și presupunerile să fie clare, temeinic fundamentate și să ofere certitudinea că nu există loc pentru îndoială rezonabilă. Această abordare este de o importanță capitală, nu doar pentru a asigura că deciziile judiciare sunt luate pe baza unor elemente solide și credibile, ci și pentru a garanta justiția și respectarea drepturilor fundamentale în întregul spațiu european.

În Decizia sa, Curtea Constituțională a României a evidențiat ideea de standard al probei sub lumina unei tendințe de obiectivizare a standardului convingerii personale a judecătorului. Această convingere, esențială în procesul de judecată, este caracterizată de un grad semnificativ de subiectivitate, fiind influențată de interpretarea și evaluarea individuală a probelor și a faptelor prezentate în instanță. Într-un context mai amplu, acest standard poate fi înțeles în raport cu principiul „in dubio pro reo" [2], care reprezintă o garanție a prezumției de nevinovăție a acuzatului și reflectă importanța principiului aflării adevărului în justiție.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului impune statelor una din cele mai importante obligații în procedura de apreciere a probelor, și anume că statele contractante sunt obligate să ofere Curții Europene a Drepturilor Omului toate facilitățile necesare pentru desfășurarea procesului în mod eficient. Aceasta include și obligația de a desfășura o anchetă adecvată pentru a stabili faptele, sau, în absența unei anchete, de a-și îndeplini responsabilitățile generale în ceea ce privește examinarea cererilor. Atunci când Guvernul unui stat contractant nu furnizează informațiile solicitate, fără să ofere o justificare satisfăcătoare pentru această omisiune, acest lucru nu doar poate influența credibilitatea susținerilor reclamantului, ci poate afecta și respectarea obligațiilor statului acuzat conform articolului 38 din Convenție. [3].

Principiul „dincolo de orice bănuială rezonabilă", susține că probele aduse de către reclamant în instanță „pot fi deduse și din concordanța între concluzii temeinice, clare și convergente, sau din presupuneri incontestabile similare despre fapte. Atunci când evenimentele dintr-un caz sunt în întregime sau în mare parte cunoscute doar de autorități, cum ar fi în situația persoanelor aflate în custodia acestora, se vor forma presupuneri puternice despre fapte în legătură cu leziunile corporale apărute în timpul detenției" [4].

Atât expunerea teoretică asupra tuturor noțiunilor și conceptelor, cât și practica jurisprudențială a Curții în cazurile de violare a articolului 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului demonstrează că stabilirea unui standard al probei nu doar consolidează integritatea sistemului judiciar, ci și subliniază angajamentul Curții Europene a Drepturilor Omului față de protejarea drepturilor fundamentale ale tuturor persoanelor. Este un element fundamental în asigurarea respectului pentru demnitatea umană, iar prin aplicarea riguroasă a acestui standard al probe și prin evaluarea obiectivă a acestora în fiecare caz în parte, Curtea asigură că justiția este administrată în mod echitabil și imparțial, contribuind astfel la menținerea integrității sistemului juridic european și la promovarea respectului pentru demnitatea umană.

În cursul documentării și abordării temei acestei lucrări am avut ocazia să-mi conturez anumite recomandări, pentru a crește probabilitatea unei justiții care nu va veni cu decizii în detrimentul drepturilor omului. Astfel, evidențiez următoarele recomandări:

1. Este necesar o reglementare directă a standardului probei „dincolo de orice bănuială rezonabilă”, în actele normative interne cum sunt Codul de Procedură Penală sau Codul de Procedură Civilă.Acest lucru va permite ca părțile unui litigiu intern să conteste nerespectarea principiului dat de către judecător. De asemenea, se va duce un control la riguros asupra probelor aduse în fața instanței.
2. Instituirea unui organ specializat și competent de a verifica și a duce un anumit control asupra modului de examinare a cererilor persoanelor private de libertate în vederea legalității acțiunilor autorităților publice.Acest organ ar putea fi creat ca parte a unui mecanism național independent de monitorizare a locurilor de detenție, având drept scop principal protejarea drepturilor persoanelor private de libertate și prevenirea abuzurilor. Este important ca organul specializat să fie independent de influențele politice sau instituționale și să acționeze în mod imparțial în evaluarea contestațiilor și a plângerilor. Acest lucru ar putea fi asigurat prin stabilirea unui cadru legal și instituțional adecvat, precum și prin selectarea membrilor organului pe criterii de competență și integritate.

Am ajuns la ideea că dacă vom putea ajunge la etapa la care sub aspect intern să fie soluționată cauza, atât material, cât și procedural, atunci și alte autorități ale statului nu vor încerca să-și depășească cadrul de dreptul oferit acestora prin lege.

**Referințe:**

1. Codul de Procedură Penală a Republicii Moldova, Publicat : 05-11-2013 în Monitorul Oficial Nr. 248-251 art. 699, Art. 93
2. Decizia Curții Constituționale a României nr. 47 din 16 februarie 2016
3. Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, cunoscută și sub denumirea de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, semnat pe 4 noiembrie 1950 la Roma și intrat în vigoare pe 3 septembrie 1953, Art. 38
4. Cazul Boicenco v. Moldova, din 11 Iulie 2006, pct. 83

*Conducător științific*
***Igor DOLEA**, dr. hab. în drept, prof. univ.*